

ההיסטוריונים החדשים (פופוליטיקה, טלוויזיה - ערוץ 1, 1.8.1994) נאבקים קשות על קיומם המדעי וישראלי כאחד. כסנובים אינטלקטואלים, שמאוד רוצים להיות שייכים למועדון מנתצי האמונות והפסלים בעולם המערבי (בכיוון חד סיטרי בלבד כמובן) ולשכתב היסטוריה ציונית ב-נאראטיב, שעושה צדק קודם כל לערבים. בדיקת תולדות הציונות והקמת מדינת ישראל משמשות כר נרחב לפירושים והשגות, שעשויות להעניק להם כרטיס חבר למועדון המיוחל. במבט רחב יותר, מאבק ההיסטוריונים הספציפי הזה אינו אלא חלק של מאבק כוללני, פוליטי: קריאת תגר של הערבים על החלטת האום מ-1947 על חלוקת ארץ ישראל. ה-אובייקטיביות ההיסטורית, נרתמה אפוא לרשות מאבק פוליטי כלל לא אובייקטיבי, שנתמך בעבר ע-י אינטרסים קומוניסטים עד להתמוטטותם בתחילת שנות ה-90. בהעדרם נשלף קלף המוסר: האם הציונות הונחתה ע-י מניעים מוסריים או שמא מניעה היו קולוניאליסטים וגזעניים?

האמת היא, כי התנועה הציונית כלל לא החלה את דרכה כתנועה פוליטית. בספרו אלט-נוילנד, רומן לא מן המבריקים ביותר (היום אולי היינו אומרים קיטש), מתאר הרצל חבורה אינטלקטואלים, יהודים משועממים ומתוסכלים, משום שהחברה הלא יהודית אינה מוכנה לקבלם לשורותיה. הם אינם חשים עצמם נחותים מחברה זו הלא יהודית, בכישוריהם, ברמתם התרבותית. אם החברה אינה מוכנה להכיר בנו, הבה, ניצור לנו חברה משלנו בארץ משלנו; נמאס לנו להיות תמיד הגלגל החמישי בעגלה והשאר לעזאזל! זו הייתה הציונות של הרצל בתחילתה, אולי פחות פשטנית אבל בכל זאת נאיבית במקצת. בהישענו על תאורטיקן חברתי, אלכסנדר הרצן, שחזה מדינה א-לאומית, מושתתת על נורמות חברתיות גבוהות, חזה גם הרצל חברה חדשה, מושתתת על נורמות מוסריות. שפה מושתתת? אין בזה צורך, כל אחד ידבר בשפת אמו (מי מאתנו יודע מספיק עברית כדי לקנות כרטיס נסיעה ברכבת?). לכללה? יש לנו מיליונרים, שילמדונו. מסוציולוגיה לא הבין דבר. עניים יקדימו את העשירים בבואם ארצה ויקימו עבורם את הבתים. קשה למצוא יסודות קולוניאליסטים ברעיונות הראשוניים האלה. באוכלוסייה הבדווית, כ-300,000 במספר, בפלשתינה שכוחת - האל של האימפריה העות'מנית הגוועת, איש לא התעניין.

לא, הציונות על תוכנית באזל שלה לא הייתה קולוניאליסטית, אפילו לא פוליטית בתחילת דרכה. הוגיה לא רצו אלא ד' אמות משלהם לחיות בהן בשקט ובשלווה, בתרבות וברמה מערב-אירופית. ללא דת, ללא מיסטיקה. הדתיים דחו את הרעיון הציוני מכל וכל. אך לא רק הדתיים. הרוב המכריע של יהדות מערב אירופה דחה את הציונות כמסכנת את מעמדה הכלכלי וחברתי, שהשיגה בקושי כה רב באמצע המאה ה-19. ואם ה-אינטגרציה בחברה האירופית לא הייתה מלאה, אז מה בכך?

גם ההגירה, המאוד ספורדית לארץ ישראל, לא דמתה באופייה לקולוניאליזם של מעצמות המערב באסיה ובאפריקה. הרצל, שעוד המאמין באפשרות להשיג צ'רטר מהטורקים, התנגד נמרצות לניסיונות פיתוח מוקדמים, מחשש שעלולים להעלות את מחיר חבל ארץ ירוד זה - כאילו דובר על שטחי פיתוח שעומדים למכירה על פי היצע וביקוש. הצ'רטר לעולם לא ניתן, אך השפעת העלייה על הארץ ותושביה הערביים הייתה מזערית עד לשנות ה-20. גם אז היהודים קידמו את הפיתוח במגזר סגור משלהם. אף ערבי לו נדחק ממקומו, ובסך הכל האוכלוסייה נהנתה משוק עבודה גדל והולך. תל-אביב צמחה ליד יפו, לא במקומה, חיפה היהודית צמחה מעל העיר הערבית; אך לא הערבים גרמו להתפתחות חיפה כעיר נמל.

ההנהגה הערבית תבעה, כבר בשנות ה-20, מעמד ריבוני. ידי השלטון המנדטורי היו כבולות בגלל הצהרת בלפור, אם כי רבים במשרד החוץ הבריטי היו מוכנים להעניק להם ריבונות זו. מתחילת אלה גרמו יותר להתפרצות אירועי 1921 ו-1929 מאשר גלי העלייה הלא משמעותיים של התקופה. ב-1936 לעומת זאת, העלייה לארץ ישראל כבר הייתה מוחשית יותר ואפשרה לערבים

לעמוד גם על האספקט האתני (לאומי) בנוסף לתביעותיהם הפוליטיות. ובכך התנועה הציונית הפכה אף היא לתנועה פוליטית, הלוחמת להגשמת שאיפותיה. גם היא קראה את המפה: האיום על הקיום היהודי באירופה. הערבים הניחו, שהשמדת יהודי אירופה עשויה לשמש תקדים נוח גם לפתרון שאלת ארץ ישראל; העולם ישלים. גם היהודים סברו כך. לכן מלחמת השחרור הסתיימה כפי שהסתיימה: ברגע שתפשה פוליטית-צבאית צרופה הנחתה את שני המחנות היריבים, התוצאה לא הייתה יכולה להיות אלא צבאית. לא שהיה מהתבונה הפוליטית לטווח ארוך, ליצור מחנות פליטים. אך תוצאה הפוכה הייתה יוצרת בתי קברות יהודיים. הערבים אף פעם לא התכחשו למטרה זו שלהם. לכן אין זה מחשיבות אם ערבי א-י ברחו, עזבו מרצון, או גורשו. ההיסטוריונים החדשים יבקשו לשווא למצוא אי מוסריות בקורות מלחמת תשח; או בכל מלחמה אחרת. אין מוסר במלחמות, רק הישרדות.

אשר לציונות, היא גמרה את תפקידה ב- 15 במאי 1948. מה שבא אחר כך, אלו תולדות מדינת ישראל. מדיניות של *raison d'état*, קליטה, בטחון, אינטרסים כלכליים, אילוצים קואליציוניים. הכל פתוח לביקורת - אבל אין זו עוד ציונות. הציונות הפכה לחלום שהתגשם. לא חלום פז לאורך כל הדרך, אך הנאראטיב שלכם, היסטוריונים חדשים, לא יהפכו לחלום בלהות! לכו ותכתבו היסטוריה ברואנדה!